

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ МИТНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Важливим інструментом національної зовнішньоекономічної політики України завжди було й залишається митне регулювання, яке є скоординованою діяльністю органів держави щодо застосування мит і митних процедур під час перетину товаром митного кордону. З розвитком промисловості й зовнішньої торгівлі, поглибленням міжнародного поділу праці та активізацією виробничо-технологічних зв'язків у рамках транснаціональних корпорацій функції митного регулювання розширювалися і змінювалося їх значення.

Незважаючи на значне зменшення середнього рівня митного оподаткування більшістю країн світу і спрощення митних процедур, митно-тарифні заходи продовжують впливати на динаміку і структуру зовнішньоторговельних потоків споживчих товарів. Ступінь «жорсткості» цього регулювання змінюється від країни до країни, оскільки залежить від рівня економічного розвитку, торгової політики, національних пріоритетів та інших чинників. У сучасних умовах більшість розвинених країн здійснюють політику помірною протекціонізму, в певних пропорціях поєднуючи елементи політики свободи торгівлі та протекціонізму.

При всьому різноманітті сучасних засобів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності митним заходам належить особлива роль з таких причин: 1) митні тарифи застосовують, за невеликим винятком, усі країни – учасниці міжнародного обміну, 2) імпорнтний митний тариф – це єдиний засіб регулювання, що охоплює всю товарну номенклатуру, тоді як інші інструменти орієнтовані на регулювання ввезення лише окремих груп товарів, 3) мито є найбільш прозорим видом торговельних обмежень; 4) використання і зміна ставок мит у митному тарифі дозволяє регулювати надходження в країну іноземних товарів залежно від рівня конкурентоспроможності відповідних вітчизняних товарів, міркувань економічної безпеки та соціальної стабільності, стану бюджету і платіжного балансу та інших обставин [1, с. 231].

Необхідність формування ефективної системи митного регулювання полягає у наступному. Перш за все, воно захищає вітчизняні виробництва шляхом подорожчання ввезених товарів від надмірної або небажаної іноземної конкуренції на внутрішньому ринку. Стягуючи мита при імпорті, що є різновидом оподаткування, держава нейтралізує переваги іноземних фірм, знижуючи цінову конкурентоспроможність товарів, що ввозяться [2, с. 68].

Крім того, митне регулювання стимулює розширення експорту товарів і підвищення конкурентоспроможності національного виробництва. Це відбувається в тому випадку, коли держава за допомогою одностороннього зниження або скасування мит на ввезену сировину чи матеріали не вироблені в

країні, сприяє вітчизняним підприємствам у випуску більш конкурентоспроможної продукції, призначеної для реалізації за кордоном.

Митне регулювання сприяє формуванню транскордонних виробничо-технологічних зв'язків, розвитку міжнародної спеціалізації та кооперування виробництва, що, як відомо, є основою реального інтегрування народногосподарських комплексів різних країн. Шляхом установлення знижених або нульових ставок мит на готові вироби та/або комплектуючі компоненти країни регулюють масштаби і темп втягування різних секторів своєї економіки у світогосподарські зв'язки.

Митно-тарифні інструменти в багатьох країнах є засобом впливу на економічну політику держави-партнера для отримання тарифних поступок (на основі взаємності), поліпшення умов доступу для національних експортерів, для протидії дискримінаційним заходам, тобто виконує торгово-політичну функцію. Мита стали основним торговельно-політичним інструментом утворення торгово-економічних об'єднань, які формуються на дво- і багатосторонній основі.

Однією з найважливіших проблем, яку необхідно розв'язати в сфері митного регулювання найближчим часом є подальше впровадження міжнародних норм і правил, що дасть змогу перейти до застосування єдиних стандартів у митній галузі та дозволить вирішити питання, пов'язані з приєднанням до міжнародних конвенцій щодо гармонізації та спрощення митних процедур, а також допоможе наблизити митне законодавство та митні формальності, які застосовуються в Україні, до країн ЄС [3, с. 234].

Отже, можна зробити висновок, що митне регулювання – це вплив держави в особі державних митних органів на інших суб'єктів митних відносин з метою підпорядкування їхніх дій загальнодержавним економічним інтересам. Заходи митно-тарифної політики повинні бути спрямовані на розв'язання завдань модернізації та підвищення конкурентоспроможності українських галузей промисловості та сільськогосподарського виробництва, які в перспективі могли б сформувати експортний потенціал національної економіки, а також слугувати цілям забезпечення економічної безпеки держави.

Враховуючи прагнення України до європейської інтеграції та зважаючи на вже отриманий досвід, можна виділити такі шляхи його вдосконалення з метою збереження ним принципу повноти та справедливості: розвиток експортного потенціалу країни, а саме – розвиток власного виробництва; зміцнення позицій вітчизняних товаровиробників на міжнародних ринках. Врахування досвіду країн із розвинутою та трансформаційною економікою сприятиме покращенню відповідного рівня митного регулювання економіки.

Література:

1. Пашко П. В. Митна безпека (теорія, методологія та практичні рекомендації) : монографія / Пашко П. В. – Одеса: ПЛАСКЕ, 2009. – 628 с.
2. Єгоров О. Б. Митна економіка (Україна СОТ ЄС): посібник / Єгоров О. Б. – Одеса : ПЛАСКЕ ЗАТ, 2005. – 226 с.

3. Бондаренко Є. П. Оцінка інструментів митного регулювання та їх вплив на стан лібералізації зовнішньої торгівлі [Електронний ресурс] / Є. П. Бондаренко // Інноваційна економіка. – 2014. – № 5. – С. 230-235. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/inek_2014_5_45

Іван Кізіма

Тернопільський національний економічний університет
Науковий керівник: канд. екон. наук., доцент Ткачик Ф.П.

УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕДУР МИТНОГО ПОСТ - АУДИТУ В УКРАЇНІ З УРАХУВАННЯМ ДОСВІДУ

Розвиток світового господарства визначається глобальними інтеграційними процесами, пов'язаними з досить тісною співпрацею країн та тенденціями створення єдиного ринку.

Курс на євро інтеграційні процеси та лібералізацію зовнішньоекономічної діяльності, прискорення транскордонної торгівлі з країнами Європи та посилення впливу зовнішньої торгівлі на економічний розвиток України обумовлює необхідність вдосконалення заходів щодо забезпечення захисту національних інтересів та підвищення рівня зовнішньоекономічної й митної безпеки країни.

У цьому контексті набуває актуальності посилення контрольно-перевірної функції митних органів у напрямку проведення митного пост - аудиту, як сучасної форми митного контролю.

Питання організації та вдосконалення митного контролю, проблеми митного пост - аудиту як форми митного контролю досліджували такі науковці та фахівці практики як І.Бережнюк, А.Войцещук, О.Вакульчик, О.Дем'янюк, П.Пашко, А.Крисоватий, С.Герчаківський, С.Терещенко, Л.Пісьмаченко, М.Харкавий, С.Коляда, Є.Корнієнко, Н.Єсипчук, Т.Єдинак, Ф.Ткачик, В.Єдинак, В.Фоменко та інші.

У навчальній та науковій літературі неодноразово наголошувалося на відсутності єдиного визначення пост-митного аудиту. Зустрічаються такі терміни: «post-customs audit», «post customs control». Однак, незважаючи на різноманітність категоріального визначення, сутність усіх понять зводиться до того, що митний пост - аудит розуміють, як зведення до мінімуму «пропускних» митних процедур та здійснення митного контролю через подальше поглиблення перевірки суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності після факту митного оформлення товарів і транспортних засобів [3, с. 72]

Митний пост-аудит має велике значення для ефективного здійснення митного контролю, тому постійно потребує свого удосконалення.

Саме розробка ефективної форми митного контролю та аудиту сьогодні дозволяє митним підрозділам ДФС України виконувати основні свої завдання:

– виконання та контроль за додержанням законодавства України з питань митної справи;